

Tomasz Schimanek

Konsekwencje wejście w życie projektu ustawy o przedsiębiorstwie społecznym

Grupa Prawna Zespołu do spraw rozwiązań systemowych w zakresie ekonomii społecznej powołanego przez Premiera RP przygotowała kolejny **projekt ustawy o przedsiębiorstwie społecznym** datowany na wrzesień 2012 roku. Pomimo uwag projekt ten został 8 października 2012 roku rekomendowany przez Zespół Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej do dalszych prac. Z tekstem projektu i uzasadnienia można zapoznać się m.in. na stronie internetowej Instytutu Spraw Publicznych: www.isp.org.pl

Projekt ustawy bądź też opracowane na jego podstawie założenia będą teraz przedmiotem prac w łonie resortu pracy, następnie konsultacji międzyresortowych, otwartych konsultacji społecznych wreszcie, po skierowaniu do parlamentu, prac ustawodawczych. Warto więc przybliżyć konsekwencje wejścia w życie ustawy w obecnym kształcie, choć trzeba pamiętać, że szczegółowe zapisy mogą ulec zmianom w toku dalszych prac ulec zmianom. Poniżej próba takiego przybliżenia w formie odpowiedzi na pytania, które najczęściej zadawane są przez środowiska ekonomii społecznej, administrację publiczną czy przedsiębiorców.

1. CO I PO CO OKREŚLA USTAWA?

- ➔ Cele przyjęcia Ustawy i opis jej zawartości szczegółowo opisane zostały w Uzasadnieniu do Ustawy. Dlatego ograniczę się jedynie do przypomnienia kwestii najważniejszych.
- ➔ **Ustawa jako pierwsze źródło powszechnie obowiązującego prawa w Polsce używa pojęcia ekonomia społeczna, a zatem wprowadza to pojęcie do obowiązującego porządku prawnego.** Ustawa określa istotę ekonomii społecznej, wskazuje wartości, na

Fundacja Instytut Spraw Publicznych
00-031 Warszawa, ul. Szpitalna 5 lok. 22 | T: (48-22) 556 42 60, F: (48-22) 556 42 62| e-mail: isp@isp.org.pl, www.isp.org.pl

których ona się opiera oraz opisuje jej podstawowe cechy. Nie definiuje natomiast zakresu podmiotowego ekonomii społecznej, uznając, że w tym obszarze mogą działać bardzo różne podmioty, zarówno pod względem formy prawnej, jak i zakresu i sposobów działania.

- ➔ **Ustawa określa także jednoznacznie zobowiązanie państwa do wspierania rozwoju ekonomii społecznej.**
- ➔ Ustawa wyróżnia z podmiotów działających w obszarze ekonomii społecznej, te które są jej fundamentem. Są to podmioty, które poprzez działalność gospodarczą realizują cele i wartości społeczne. **W ten sposób państwo uznaje, że te właśnie te podmioty, określane w Ustawie jako przedsiębiorstwa społeczne, wymagają szczególnego wsparcia.**
- ➔ **Ustawa wprowadza status przedsiębiorstwa społecznego**, o który będą mogły ubiegać się podmioty prowadzące działalność gospodarczą bez względu na formę prawną. Ustawa nie wprowadza nowej formy prawnej dla działania przedsiębiorstwa społecznego, a jedynie określa zestaw cech, które je definiują. Jest to pod wieloma względami konstrukcja analogiczna do znanego ze sfery pozarządowej statusu pożytku publicznego, choć w szczegółach oba rozwiązania różnią się.
- ➔ **Status przedsiębiorstwa społecznego wiąże się z określonymi obowiązkami, ale także z możliwością korzystania z określonych w Ustawie uprawnień.** Otwiera także drogę dla korzystania przez przedsiębiorstwa społeczne ze wsparcia w ramach programów publicznych, także tych finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Dotychczas brak prawnej definicji przedsiębiorstwa społecznego powodował trudności z uzyskaniem takiego wsparcia lub jego ograniczenie wyłącznie do spółdzielni socjalnych, bo one - jako jedyna forma przedsiębiorstwa społecznego - miały swój status określony prawnie.

- ⇒ **Ustawa ma także stymulować rozwój przedsiębiorstw społecznych**, otwierając możliwość ich tworzenia i prowadzenia dla podmiotów działających w różnych formach prawnych, zarówno w sferze komercyjnej, jak i niekomercyjnej.
- ⇒ **Istotnym elementem Ustawy jest również Izba Przedsiębiorców Społecznych, która stanowić ma formę samorządu**, do którego należeć będą wszystkie zarejestrowane przedsiębiorstwa społeczne. Izba ma prowadzić rejestr przedsiębiorstw społecznych, kontrolować ich działalność i reprezentować interesy przedsiębiorstw społecznych na zewnątrz.

2. KTO MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O STATUS PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO?

- ⇒ **O uzyskanie statusu przedsiębiorstwa społecznego (PS) może ubiegać się każdy przedsiębiorca wpisany do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego.**

W szczególności więc o status PS mogą ubiegać się:

- spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
- spółki akcyjne,
- spółdzielnie, w tym spółdzielnie socjalne,
- towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych,
- stowarzyszenia i fundacje prowadzące działalność gospodarczą,
- inne osoby prawne prowadzące działalność gospodarczą.

Warunek prowadzenia działalności gospodarczej jest konsekwencją uznania faktu, że zgodnie z powszechnie przyjętymi w Polsce i Unii Europejskiej definicjami, przedsiębiorstwo społeczne musi ponosić ryzyko rynkowe (czyli ryzyko możliwych strat, dotyczących pozycji bilansowych oraz pozabilansowych, powstałe na skutek zmian cen rynkowych), które w pełni występuje jedynie w ramach działalności gospodarczej. Inne

formy działalności np. działalność statutowa odpłatna czy działalności kulturalna prowadzona przez państwowe czy samorządowe osoby prawne nie wiążą się z ponoszeniem ryzyka rynkowego.

- ➔ **O status PS nie mogą ubiegać się osoby indywidualne prowadzące działalność gospodarczą.**

To wyłączenie jest konsekwencją przyjęcia kryterium partycypacyjnego zarządzania w przedsiębiorstwie społecznym, którego nie można wypełnić w przypadku jednoosobowej działalności gospodarczej.

- ➔ **Ustawa wyklucza także z możliwości ubiegania się o status PS przez państwowe i samorządowe osoby prawne** (m.in. organy władzy publicznej, jednostki samorządu terytorialnego, publiczne zakłady opieki zdrowotnej, uczelnie publiczne, państwowe i samorządowe instytucje kultury).

To wyłączenie jest z kolei jest konsekwencją powszechnie uznawanej cechy przedsiębiorstwa społecznego jaką jest niezależność od sektora publicznego.

- ➔ **O status PS nie mogą ubiegać się również przedsiębiorcy prowadzący wyłącznie działalność zawodową w ramach działalności gospodarczej** (np. lekarze czy adwokaci).

Wynika to ze specyfiki tego typu działalności, która wymaga bardzo wąskich, profesjonalnych i z reguły certyfikowanych kwalifikacji zawodowych.

- ➔ **Osoby fizyczne czy też stowarzyszenia lub fundacje nie prowadzące działalności gospodarczej mogą tworzyć podmioty** (np. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółdzielnie osób fizycznych lub osób prawnych), które taką działalność prowadzą i które mogą uzyskać status PS.

3. JAKIE WARUNKI TRZEBA SPEŁNIĆ, ABY UZYSKAĆ STATUS PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO?

➔ Ubieganie się o status PS jest dobrowolne. Przedsiębiorca ubiegający się o status PS musi przed dniem wystąpienia o uzyskanie tego statusu:

- prowadzić działalność gospodarczą mającą na celu zawodową reintegrację osób zagrożonych społecznym wykluczeniem i/lub świadczenie usług zaspokajających ważne potrzeby społeczne,
- wyodrębnić mienie (fundusz, kapitał) przeznaczone na wykonywanie tej działalności,
- posiadać organ konsultacyjno-doradczy, złożony z pracowników innych zatrudnionych osób i wolontariuszy udzielających świadczeń przedsiębiorstwu społecznemu, a także (nieobligatoryjnie) przedstawicieli innych interesariuszy przedsiębiorstwa, np. stałych odbiorców towarów lub usług przedsiębiorstwa, dostawców, organizacji pozarządowych korzystających ze wsparcia PS, itp.

➔ Dwa cele działalności gospodarczej czyli reintegracyjny i usługowy są odzwierciedleniem obecnych kierunków definiowania przedsiębiorczości społecznej. Cel reintegracyjny znany jest już z wcześniejszych doświadczeń dotyczących spółdzielni socjalnych. Jest on wypełniany o ile przedsiębiorstwo społeczne zatrudnia (bez względu na formę zatrudnienia) co najmniej 50% osób bezrobotnych lub osób należących do innych grup wykluczonych określonych w ustawie o zatrudnieniu socjalnym lub co najmniej 30% jeżeli dotyczy to osób zaliczonych do umiarkowanego lub znacznego stopnia niepełnosprawności.

➔ Cel usługowy jest realizowany poprzez prowadzenie działalności gospodarczej w sferze:

- pomocy społecznej w rozumieniu przepisów ustawy o pomocy społecznej,

- opieki nad dziećmi, o której mowa w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
 - prowadzenia przedszkoli niepublicznych lub innych form wychowania przedszkolnego, o których mowa w ustawie o systemie oświaty,
 - prowadzenia bibliotek i instytucji kultury, o których mowa w ustawie o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej,
 - działalności leczniczej w rozumieniu przepisów ustawy o działalności leczniczej,
 - ochrony zdrowia psychicznego w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
 - wsparcia osób niepełnosprawnych w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.
- ➔ Przedsiębiorstwo społeczne może realizować albo cel reintegracyjny albo usługowy albo jednocześnie oba cele.

Warunek zatrudnieniowy realizowania celu reintegracyjnego jest przeniesieniem rozwiązania stosowanego w przypadku spółdzielni socjalnych. W przypadku celu usługowego nie było wcześniej stosowanych w polskim prawie rozwiązań, na których można byłoby się oprzeć określając jego zakres. Podstawą dla jego określenia jest Dyrektywa 2006/123/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. dotycząca usług na rynku wewnętrznym. Określa ona, że usługi komercyjne służące nadrzędnemu interesowi publicznemu, mogą być przedmiotem szczególnej ochrony państwa członkowskiego. Dyrektywa do tego typu usług zalicza usługi społeczne w dziedzinie budownictwa socjalnego, opieki nad dziećmi oraz usługi dla rodzin i osób potrzebujących, ale nie jest to katalog ani zamknięty, ani precyzyjnie określony. Taki katalog w zgodzie z dyrektywami powinno przygotować każde państwo członkowskie.

Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wdrażająca wspomnianą dyrektywę zawiera co prawda definicję pojęcia nadrzędnego interesu

publicznego, ale jest ona dość ogólna. Zgodnie z tą ustawą: „ nadrzędny interes publiczny to wartość podlegającą ochronie, w szczególności porządek publiczny, bezpieczeństwo publiczne, zdrowie publiczne, utrzymanie równowagi finansowej systemu zabezpieczenia społecznego, ochrona konsumentów, usługobiorców i pracowników, uczciwość w transakcjach handlowych, zwalczanie nadużyć, ochrona środowiska naturalnego i miejskiego, zdrowie zwierząt, własność intelektualna, cele polityki społecznej i kulturalnej oraz ochrona narodowego dziedzictwa historycznego i artystycznego”.

Ten zapis może być przesłanką do określenia katalogu usług objętych celem usługowym przedsiębiorstwa społecznego, ale przy określaniu tego katalogu trzeba wziąć pod uwagę drugą istotną przesłankę czyli określenie przez prawo zasad i warunków świadczenia usługi w taki sposób, aby służyła ona przede wszystkim interesowi publicznemu, a nie prywatnym interesom podmiotów ją świadczących. Chodzi także o określenie zasad umożliwiających równy dostęp do tego typu usługi ze strony wszystkich potrzebujących.

Usługi świadczone w części obszarów wchodzących w zakres pojęcia nadrzędnego interesu publicznego nie spełniają tego warunku, na przykład dotyczy to usług świadczonych w sferze ochrony środowiska czy polityki kulturalnej. W Ustawie zdecydowano się więc przyjęć jako zakres celu usługowego tylko takie usługi, które spełniają bezdyskusyjnie oba warunki, stąd wyraźne wskazanie ustaw, które regulują ich świadczenie i zapewniają równy dostęp i nadrzędność interesu publicznego.

Drugi warunek uzyskania statusu czyli wyodrębnienie mienia przeznaczonego na wykonywanie działalności gospodarczej jest niezbędny z uwagi na to, że podmioty uzyskujące status PS mogą także prowadzić inne rodzaje działalności, np. statutową nieodpłatną, statutową odpłatną lub gospodarczą w innym zakresie niż działalność przedsiębiorstwa społecznego. Ale prawa i obowiązki wynikające dla tych podmiotów z posiadania statusu przedsiębiorstwa społecznego będą dotyczyły ich wyłącznie w zakresie, w jakim wykonują działalność gospodarczą, w związku z którą ten status uzyskały i w zakresie mienia, które na tą działalność zostało przeznaczone.

Trzeci warunek to posiadanie organu konsultacyjno-doradczego. Organ ten nie ma kompetencji decyzyjnych, musi być jednak informowany o kwestiach istotnych z punktu widzenia działania PS i może je opiniować. Przy czym statut przedsiębiorstwa społecznego może temu organowi dawać większe kompetencje. To rozwiązanie jest próbą urzeczywistnienia takich cech związanych trwale z ideą przedsiębiorczości społecznej, jak: partycypacyjne zarządzanie i demokratyczna kontrola ze strony interesariuszy. Rozwiązanie proponowane przez ustawę jest swoistego rodzaju kompromisem pomiędzy urzeczywistnieniem wspomnianych cech a praktycznymi możliwościami ich realizacji, które są bardzo ograniczone, co pokazały doświadczenia spółdzielni socjalnych. Brak wiedzy i doświadczeń w zarządzaniu własnym biznesem, a także brak doświadczeń w stosowaniu demokratycznych form zarządzania i kontroli powodują, że stosowanie dalej idących rozwiązań w tym zakresie paraliżuje możliwości działania PS lub prowadzi do podejmowania błędnych decyzji gospodarczych. Proponowane w projekcie rozwiązanie wprowadza kontrolę interesariuszy nad działalnością przedsiębiorstwa, ale ogranicza ich kompetencje zarządcze, pozwalając jednak na ich zwiększenie, o ile będzie taka potrzeba i wola. Aby spełnić ten warunek podmioty ubiegające się o status PS będą musiały w swoich statut wprowadzić odpowiednie zapisy dotyczące powoływania takich ciał konsultacyjno-doradczych.

Ciało konsultacyjno-doradcze ma charakter kontrolny i doradczy dla władz przedsiębiorstwa społecznego. Jeżeli podmiot prowadzący przedsiębiorstwo społeczne ma charakter członkowski, to jego członkowie bądź to zasiadają bezpośrednio we władzach (np. wlane zgromadzenie członków) bądź wybierają i w pełni kontrolują te władze (np. zarząd). Nie powinni więc jednocześnie zasiadać w ciałach, które mają te władze kontrolować i im doradzać.

4. W JAKI SPOSÓB UZYSKUJE SIĘ I TRACI STATUS PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO?

- ➔ **Status PS uzyskiwany jest poprzez złożenie przez zainteresowany podmiot wniosku o wpis do rejestru przedsiębiorstw społecznych.** Wniosek zawiera:
 - podstawowe dane dotyczące wnioskodawcy,
 - oświadczenie, że wnioskodawca zamierza realizować działalność służącą celowi reintegracyjnemu lub/i usługowemu,
 - określenie rodzaju tej działalności zgodnie z kodami PKD,
 - oświadczenie o prawdziwości podawanych we wniosku danych i o spełnianiu warunków wymaganych do uzyskania statusu PS,
 - załączniki potwierdzające spełnienie warunków wymaganych dla uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego.
- ➔ **Status przedsiębiorstwa społecznego przedsiębiorca uzyskuje z chwilą wpisania do rejestru przedsiębiorstw społecznych.** Wpis podlega opłacie wynoszącej 2% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłaty nagród z zysku za ubiegły rok (obecnie ok. 72 zł).
- ➔ **Rejestr przedsiębiorstw społecznych jest rejestrem publicznym, zasady i sposób jego prowadzenia określi Minister Pracy i Polityki Społecznej w drodze rozporządzenia.** Rejestr jest jawny i dostępny w systemie teleinformatycznym (np. w Internecie).
- ➔ **Rejestr prowadzi Izba Przedsiębiorstw Społecznych, a dochód z opłaty rejestracyjnej jest dochodem tejże Izby.** Odpowiedni organ Izby dokonuje wpisu wnioskodawcy do rejestru, o ile wnioskodawca wypełnił warunki formalne. Organ może odmówić dokonania wpisu jedynie w określonych w ustawie przypadkach. Są to: wydanie prawomocnego orzeczenia zakazującego wnioskodawcy wykonywania działalności objętej wpisem lub wnioskodawca został wykreślony z rejestru nie z własnej woli w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku.

- ➔ Decyzja odpowiedniego organu Izby o odmowie wpisu do rejestru czy też o wykreśleniu z rejestru lub odmowie dokonania zmiany w rejestrze nie jest ostateczna, podlega bowiem odwołaniu do organu wyższego stopnia czyli Ministra Pracy i Polityki Społecznej.
- ➔ Przedsiębiorstwo społeczne zostaje wykreślone z rejestru na własny wniosek lub z mocy ustawy, w przypadku:
 - złożenia we wniosku rejestracyjnym oświadczenia niezgodnego ze stanem faktycznym,
 - wydania prawomocnego orzeczenia zakazującego wykonywania działalności objętej wpisem do rejestru,
 - rażącego naruszenia warunków wymaganych dla uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego, w tym wykonywania działalności gospodarczej niezgodnie z oświadczeniem złożonym we wniosku rejestracyjnym,
 - niezastosowania się do zaleceń pokontrolnych.

Proponowane zasady uzyskiwania statusu przedsiębiorstwa społecznego wzorowane są na sprawdzonych w praktyce przepisach regulujących zasady dotyczące wykonywania działalności regulowanej w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej. Te rozwiązania są tym bardziej użyteczne, że de facto status przedsiębiorstwa społecznego obejmuje nie tyle podmiot, co prowadzoną przez niego działalność gospodarczą.

Formuła rejestru przedsiębiorców jest alternatywą dla rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym. Argumenty przemawiające za przyjętym rozwiązaniem to przede wszystkim prostsza i krótsza dla wnioskodawcy procedura rejestracyjna oraz możliwość weryfikacji przez Izbę Przedsiębiorstw Społecznych kryteriów uzyskania statusu PS, a dotychczasowe doświadczenie dotyczące uzyskiwania statusu pożytku publicznego czy

też rejestrowania przedsiębiorców (vide sprawa Amber Gold) pokazały, że Sądy Rejestrowe takich możliwości nie mają. Inną możliwością byłoby nadawanie statusu PS przez organy administracji publicznej, ale wydaje się, że prowadzenie rejestru przez Izbę Przedsiębiorców Społecznych daje szanse większej niezależności i merytorycznej kompetencji w obszarze ekonomii społecznej. Oczywiście administracja w postaci Ministra Pracy i Polityki Społecznej określa zasady i sposób prowadzenia rejestru, nadzoruje jego prowadzenie, pełni także funkcję organu odwoławczego od decyzji Izby.

5. JAKIE OBOWIĄZKI WIĄŻĄ SIĘ Z POSIADANIEM STATUSU PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO?

➔ **Przede wszystkim przedsiębiorstwo społeczne musi wypełniać warunki podstawowe związane z uzyskaniem statusu, o których była mowa wyżej. Dodatkowe obowiązki to:**

- **przeznaczanie co najmniej 10% dochodu (jeżeli nie jest przeznaczony na pokrycie strat z lat poprzednich) na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa PS,**
- **przeznaczanie pozostałej części dochodu wyłącznie na finansowanie realizacji celów działalności reintegracyjnej lub/i usługowej, jej dalszy rozwój lub na zasilenie mienia (funduszu, kapitału) przeznaczonego na wykonywanie tej działalności,**
- **zakaz wypłacania pracownikom PS średniego miesięcznego wynagrodzenia wyższego niż trzykrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, stosowany już od kilku lat w odniesieniu do działalności statutowej odpłatnej,**

- zakaz dysponowania majątkiem przeznaczonym na działalność PS w celach niezgodnych z interesem przedsiębiorstwa, stosowany już od kilku lat w przypadku organizacji pożytku publicznego,
- zgłaszanie Izbie wszelkich zmian danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania,
- wykonywanie zaleceń pokontrolnych wydanych w wyniku kontroli działalności PS przez Izbę,
- przekazywanie do Izby rocznych sprawozdań finansowych i merytorycznych oraz podawanie ich do wiadomości publicznej

Większość z tych obowiązków jest analogiczna do rozwiązań stosowanych na gruncie Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Inne obowiązki, to przede wszystkim obowiązek przekazywania co najmniej 10% wypracowanego dochodu na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej w miejscu prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwo społeczne. Jest to rozwiązanie mające służyć wzmocnieniu lokalnego charakteru przedsiębiorstwa społecznego i stworzeniu stałego mechanizmu wspierania przez PS społeczności lokalnej, w której ono funkcjonuje. Przy czym jest to formuła bardzo pojemna, bowiem przedsiębiorstwo społeczne może te środki przeznaczyć bądź na własną działalność pożytku publicznego (o ile taką prowadzi), bądź na działalność pożytku publicznego prowadzoną przez swojego udziałowca, np. organizację pozarządową bądź wesprzeć inny podmiot, który taką działalność prowadzi w społeczności lokalnej. Warto także zauważyć, że w świetle ustawy nie ma możliwości, aby PS dokonywało redystrybucji zysków pomiędzy swoich udziałowców, z wyjątkiem przeznaczania środków na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej w miejscu prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwo społeczne.

- ➔ Jeżeli PS ogłosi upadłość, wyczerpie mienie przeznaczone na działalność lub też znajdą inne przesłanki określone prawem lub statutem, to jego właściciel musi niezwłocznie złożyć wniosek o wykreślenie PS z rejestru. Przedsiębiorca wykreślony z rejestru niezwłocznie przeprowadza likwidację działalności polegającą na zakończeniu bieżących interesów, ściągnięciu wierzytelności i wypełnieniu zobowiązań związanych z tą działalnością. Mienie (fundusz, kapitał) pozostałe po przeprowadzeniu likwidacji przekazuje się na realizację celów tożsamyh lub zbieżnych z celami tej działalności.
- ➔ Obowiązki związane z posiadaniem statusu PS dotyczą działalności gospodarczej objętej tym statusem, nie dotyczą więc na przykład działalności pożytku publicznego prowadzonej przez podmiot, który uzyskał status PS.

6. JAKIE UPRAWNIENIA WYNIKAJĄ Z POSIADANIA STATUSU PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO?

- ➔ **Przedsiębiorstwo społeczne ma prawo korzystać ze wsparcia publicznego.**
- ➔ **W szczególności PS korzysta:**
 - z preferencyjnych stawek podatku od nieruchomości,
 - ze zwolnienia przedmiotowego dochodów z działalności gospodarczej pozarolniczej z podatku dochodowego od osób prawnych,
 - z możliwości zatrudniania wolontariuszy,
 - ze zwolnienia z opłacania składek na Fundusz Pracy za zatrudnionych pracowników o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
 - ze zwolnienia z opłacania składek na Fundusz Rehabilitacji, na zasadach określonych w Ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,

- z czasowego refinansowania ze środków Funduszu Pracy części wynagrodzenia odpowiadającej składce należnej od zatrudnionego na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe oraz części kosztów osobowych pracodawcy odpowiadającej składce na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i wypadkowe za osoby bezrobotne zatrudnione przez przedsiębiorcę, który uzyskał status przedsiębiorstwa społecznego, na podstawie umowy zawartej ze starostą właściwym dla siedziby przedsiębiorcy,
 - z preferencji w zakresie zakupów towarów lub usług niepodlegających przepisom o zamówieniach publicznych przez jednostki sektora finansów publicznych.
- ➔ Uprawnienia podobnie jak obowiązki dotyczą działalności gospodarczej prowadzonej w ramach statusu przedsiębiorstwa społecznego.

7. JAKĄ ROLĘ PEŁNI IZBA PRZEDSIĘBIORCÓW SPOŁECZNYCH?

- ➔ Izba Przedsiębiorstw Społecznych pełni rolę samorządu środowiskowego i jest pewną analogią do samorządów zawodowych, np. Izby Lekarskiej, Pielęgniarskiej czy Adwokackiej. Podobnie jak w przypadku wymienionych, tak i w przypadku Izby Przedsiębiorstw Społecznych przynależność do niej jest obligatoryjna z mocy prawa. To znaczy każde zarejestrowane przedsiębiorstwo społeczne staje się automatycznie członkiem Izby. Izba, znów analogicznie do innych samorządów zawodowych, prowadzi rejestr PS, kontroluje działalność przedsiębiorstw społecznych w zakresie zgodności wykonywanej działalności z warunkami wymaganymi do uzyskania statusu przedsiębiorstwa społecznego, a także reprezentuje interesy PS na zewnątrz.
- ➔ Izba jest rejestrowana w KRS w dziale stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Fundacja Instytut Spraw Publicznych
00-031 Warszawa, ul. Szpitalna 5 lok. 22 | T: (48-22) 556 42 60, F: (48-22) 556 42 62| e-mail: isp@isp.org.pl, www.isp.org.pl

Posiada zatem osobowość prawną. Izba nie prowadzi działalności gospodarczej, a źródłem jej dochodów są opłaty rejestracyjne, składki członkowskie, dotacje, darowizny, spadki, zapisy, kary administracyjne, przychody z majątku Izby. Do czasu gdy nie więcej niż 50 przedsiębiorców uzyskało status przedsiębiorstwa społecznego prawa i obowiązki Izby wykonuje Minister Pracy i Polityki Społecznej.

Formuła i zakres działania Izby są odzwierciedleniem rozwiązań stosowanych na gruncie samorządów zawodowych i izb gospodarczych. Stworzenie silnej struktury o charakterze samorządu środowiskowego ma wzmocnić sferę przedsiębiorstw społecznych, skłonić PS do współpracy i budowania silnej reprezentacji wobec sektora publicznego i prywatnego. Temu służy obligatoryjność członkostwa w Izbie, która biorąc pod uwagę dotychczasową słabość powiązań poziomych i pionowych i istniejące podziały środowiskowe, jest rozwiązaniem bardzo użytecznym. Nie przekreśla to tworzenia innych struktur poziomych i pionowych zrzeszających przedsiębiorców społecznych, np. izb gospodarczych czy związków pracodawców. Wręcz przeciwnie, taki pluralizm znakomicie uzupełniać może funkcjonowanie Izby. Przykład środowiska lekarskiego pokazuje, że tego typu organizacje, również regionalne, mogą być takim samym równorzędnym partnerem dla administracji rządowej jak Naczelna Izba Lekarska.

8. CZY BRAK STATUSU PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO UNIEMOŻLIWIA DZIAŁANIE W SFERZE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ?

- ➔ **Posiadanie statusu przedsiębiorstwa społecznego absolutnie nie wyklucza możliwości działania w sferze ekonomii społecznej.** Ustawa mówi o tym wyraźnie, podkreślając, że państwo wspiera rozwój całej tej sfery, a nie tylko przedsiębiorstw społecznych.

Można więc powiedzieć, choć Ustawa tego pojęcia nie używa, że państwo wspiera wszystkie podmioty ekonomii społecznej, ale szczególne uprawnienia w tym zakresie (ale także obowiązki) mają przedsiębiorstwa społeczne.

Tę konstrukcję przyjętą w Ustawie można porównać do statusu pożytku publicznego. Czy organizacja pozarządowa nie mająca statusu pożytku publicznego nie prowadzi działalności pożytku publicznego? Oczywiście prowadzi i może być wspierana w tym zakresie przez państwo. Tyle tylko, że nie posiada statusu opp, z którym wiążą się dodatkowe obowiązki, ale także uprawnienia. Podobnie podmiot ekonomii społecznej nadal działa w sferze ekonomii społecznej i korzysta z dotychczasowych uprawnień, niezależnie od tego, czy uzyskał status przedsiębiorstwa społecznego, czy też nie.

9. CZY DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO MUSI BYĆ WYŁĄCZNĄ DZIAŁALNOŚCIĄ PODMIOTU, KTÓRY JĄ PROWADZI?

- ➔ Z Ustawy wynika jasno, że podmiot, który dla swojej działalności gospodarczej uzyskał status przedsiębiorstwa społecznego, może prowadzić inne rodzaje działalności nie będącej działalnością gospodarczą, np. działalności statutową nieodpłatną, odpłatną czy działalność kulturalną lub edukacją, określoną w odpowiednich ustawach. Co więcej, Ustawa nie określa w żaden sposób proporcji pomiędzy działalnością przedsiębiorstwa społecznego a innymi rodzajami działalności prowadzonej w ramach jednego podmiotu.
- ➔ Ustawa natomiast mówi bardzo wyraźnie, że podmiot, który uzyskał status przedsiębiorstwa społecznego w odniesieniu do określonej działalności gospodarczej nie może prowadzić innego rodzaju działalności gospodarczej. Inaczej mówiąc cała działalność gospodarcza musi służyć celowi integracyjnemu i/lub usługowemu i spełniać inne warunki określone w Ustawie.